

البشر، یکی از دو استاد مسلم فلسفه نجف به شمار می‌رفت و شاگردان بسیار تربیت کرد، که از آن جمله است سید محمد حسین طباطبائی مؤلف تفسیر معروف المیزان (متوفی ۱۳۶۰ ش) که اسفار و مشاعر و تمهید القواعد را نزد او خواند. با اینهمه، مقام فقهی او نیز مورد توجه بوده است. از آثار او حاشیه بر کتاب الطهارة شیخ انصاری، و حاشیه بر اسفار و السوارق را می‌توان نام برد.

منابع: محمد حسن آقابزرگ تهرانی، طبقات اعلام الشیعة، ج ۲، جزء ۱، نقباء البشر فی القرن الرابع عشر، مشهد ۱۳۰۲، ص ۵۸۴-۵۸۵؛ محمد هادی امینی، معجم رجال الفكر و الادب فی النجف خلال الف عام، نجف ۱۳۸۲/۱۹۸۲، ص ۵۰، مرتضی انصاری، زندگانی و شخصیت شیخ مرتضی انصاری، اهواز ۱۳۸۰، ص ۳۶۶؛ حسن حسن‌زاده آملی، «علامه طباطبائی در منظره عرفان نظری و عملی»، کیهان اندیشه، ش ۲۶ (مهر و آبان ۱۳۶۸ ش)، ص ۹۹؛ عزالدین زنجانی، «علامه طباطبائی: جامع حکمت و شریعت»، کیهان فرهنگی، سال ۶، ش ۸ (آبان ۱۳۶۸ ش)، ص ۲؛ منوچهر صدوقی سها، تاریخ حکما و عرفاء متأخر بر صدر المتألهین، تهران ۱۳۵۹ ش، ص ۷۱-۷۲.

/ عبدالحسین شهیدی صالحی /

بادگیر، برجهایی که در ایران برای تهویه بر بام خانه‌ها ساخته می‌شود. بادگیر را همچنین بالای آب‌انبارها و دهانه معدنها برای تهویه می‌سازند. درخانه‌ها هوای خنک از بادگیر، که نوع ابتدایی تهویه مطبوع به شمار می‌رود، به اتاقهای طبقه همکف یا زیرزمینها فرستاده می‌شود. بادگیر معمولاً چهارگوش است و در دیوارهای چهارگانه آن چند سوراخ تعبیه شده است. درون بادگیر با تیغه‌ها و جدارهایی که از خشت یا چوب و خشت ساخته شده است، به چند بخش تقسیم می‌شود. بادگیر، که بیشتر در قسمت مرکزی ایران، یعنی اطراف یزد، یا در جنوب، در نزدیکی سواحل خلیج فارس، یافت می‌شود، با ظهور روشهای جدید تبرید هوا و آب غالباً رو به ویرانی می‌رود و هنوز درباره تعیین دقیق چگونگی ایجاد اختلاف فشار هوا که باعث جریان هوا می‌شود، مطالعه علمی کافی نشده است (ولف، ص ۱۵، ۱۰۶؛ بسیزلی، ص ۱۰۰-۱۰۱). مارکوپولو از بادگیرهای جزیره هرمز در خلیج فارس به عنوان تنها وسیله‌ای که زندگی را تابستانها در آن محل قابل تحمل می‌سازد یاد کرده است. از دیگر جهانگردان مانند پیترو دلا واله و فیگوتروا نیز در این باره وصفهای خوبی باقی مانده است (سول، ج ۲، ص ۳۸۳-۳۸۴).

عربها نیز با بادگیر آشنایی داشته‌اند و هم‌اکنون نیز از آن استفاده می‌کنند. در واقع چنین به نظر می‌رسد که نظایر این وسیله در بناهای باستانی خاور نزدیک، از قبیل مصر دوران

تهران ۱۳۶۳ ش؛ ژوزف مارکوارت، وهرود و ارننگ، ترجمه داود منشی‌زاده، تهران ۱۳۶۸ ش؛ محمدخلیل بن داود مرعشی صفوی، مجمع التواریخ، چاپ عباس اقبال آشتیانی، تهران ۱۳۶۲ ش؛ محمدکاظم مروی، عالم‌آرای نادری، چاپ محمدامین ریاحی، تهران ۱۳۶۲ ش؛ محمدبن احمد مقدسی، کتاب احسن التقاسیم فی معرفة الاقالیم، چاپ دخویه، لندن ۱۹۶۷؛ جلال‌الدین محمد منجم یزدی، تاریخ عباسی، یا روزنامه ملاجلال، چاپ سیف‌الله وحیدنیا، تهران ۱۳۶۶ ش؛ احمدبن عمر نظامی، کتاب چهارمقاله، چاپ محمدبن عبدالوهاب قزوینی، لندن ۱۳۲۷/۱۹۰۹، چاپ الفست تهران [بی‌تا]؛ محمدطاهر بن حسین وحید قزوینی، عباسنامه، یا، شرح زندگانی ۲۲ ساله شاه عباس ثانی (۱۰۵۲-۱۰۷۳)، چاپ ابراهیم دهگان، اراک ۱۳۲۹ ش؛ رضاقلی بن محمد هادی هدایت، ملحقات تاریخ روضه الصفای ناصری، در میرخواند، تاریخ روضه‌الصفاء، ج ۱۰-۸، تهران ۱۳۳۹ ش؛ مهدیقلی هدایت، گزارش ایران، چاپ محمدعلی صونی، تهران ۱۳۶۳ ش؛ یاقوت حموی، معجم البلدان، چاپ دوستنفلد، لایپزیگ ۱۸۶۶-۱۸۷۳، چاپ الفست تهران ۱۹۶۵؛ احمدبن اسحاق یعقوبی، تاریخ یعقوبی، بیروت [بی‌تا]؛ هو، کتاب البلدان، چاپ دخویه، لندن ۱۹۶۷؛

Christian Bartholomae, *Altiranisches Wörterbuch*, Berlin 1961; *Great Soviet encyclopedia*, New York 1973-1983, s.v. "Badkhyz"; *Historical and political gazetteer of Afghanistan*, ed. Ludwig W. Adamec, vol. 3: *Herat and northwestern Afghanistan*, Graz 1975, s.v. "Badghis", "kalannao" (by Wanliss and Dobbs); Karta (Firm), *Atlas of the Middle East*, ed. Moshe Brawer, New York 1988; J. Marquart, *Ērānšahr*, Berlin 1901; Mohammad Amin wakman, *Afghanistan at the crossroads*, New Delhi 1985.

/ خسرو خسروی /

بادکوبه - باکو

بادکوبی، سیدحسین بن رضا حسینی لاهیجی، از علمای امامیه در قرن چهاردهم و از مدرسان بزرگ کلام و فلسفه و عرفان. در ۱۲۹۳ در قریه خوددلان از قراء بادکوبه به دنیا آمد و در ۲۸ شوال ۱۳۵۸ در نجف درگذشت. مقدمات علوم را نزد پدر فراگرفت و پس از درگذشت او به تهران آمد و نزد میرزا ابوالحسن جلوه و میرزا هاشم اشکوری و استادان دیگر فلسفه و کلام و علوم ریاضی را آموخت. سپس به نجف رفت و در حوزه درس آخوند خراسانی و شیخ محمد حسن مامقانی به تحصیل اصول و فقه پرداخت و خود نیز تدریس علوم نقلی و عقلی را آغاز کرد. بادکوبی به دلیل احاطه بر متون فلسفی و عرفانی و قدرت تفهیم و حسن تقریر، بنا به گفته آقا بزرگ طهرانی در نقباء